

YABANCI ŞİRKETİN 14 YILDIR ELİNDE TUTTUĞU SAHADA TPAO PETROL BULDU

ESKİ BAKAN DEVRES : «PETROL KANUNUNUN TANDIĞI İMKÂNLAR BAZI YABANCI ŞİRKETLER TARAFINDAN SUİSTİMAL EDİLMEKTEDİR. SARICA'DA YABANCI ŞİRKETİN İYİ NİYETLİ DAVRANMADIĞINI TESBİT EDİNCE SAHAYI ELLERİNDEN ALIP TÜRKİYE PETROLLERİNE VERDİK».

Yabancı bir şirketin «petrol yok» iddiasıyla 14 yıldan beri elinde bulundurduğu bir sahada arama yapan Türkiye Petrolleri, aynı yerde yüksek kaliteli olduğu saptanan yeni petrol yatakları bulmuş ve ilk kuyuyu açmıştır.

Tanınmış bir yabancı petrol şirketinin petrol kanunundan yararlanarak 14 yıldan beri elinde tuttuğu ve «burada petrol yok» dediği Diyarbakır Sanca mevkiinde arama yapan Türkiye Petrolleri, aynı yerde yaptığı aramaları kısa sürede sonuçlandırmış ve 1850 metrede verimli ve yüksek kaliteli yeni bir petrol yatağı bulmuştur.

27 Mayıs öncesi DP iktidarı zamanında bir yabancıya hazırlatılan ve halen yürürlükte olan petrol kanunundan yararlanarak Diyarbakır Sanca mevkiinde petrol arama ruhsatı alan yabancı şirket, o günden bu yana çeşitli sebepler göstererek Türk makamlarını oyalamıştır. 12 Marttan sonra Nezih Devresin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olduğu sırada bu yabancı şirketin durumu ele alınmış ve Sanca mevkiinde yapacağı aramanın süresinin dolduğu bildirilerek aynı sahada Türkiye Petrollerinin arama yapacağı şirket yetkililerine duyurulmuştur. yabancı şirketin yetkilileri yeni bahaneler öne sürerek kendilerine biraz daha süre tanınmasını istemişlerse de, bu istekleri kabul edilmemiş ve arama hakkı 1972 yılı Nisan ayında Türkiye petrollerine verilmiştir. Kendi ekipman ve teknisyenleriyle Sarıcada çalışmaya başlayan Türkiye Petrolleri, kısa sürede sahada petrol bulunduğunu tespit etmiş ve bir süre önce de 1850 metre derinlikteki yeni yatağı bulmuşlardır. Gravitesi 31 olarak tespit edilen yeni yatakta «Sanca-1» kuyusu işletmeye açılmış, 4 yeni kuyunun daha açılması için de çalışmalara başlanmıştır.

geçen ay

Konuyla ilgili olarak bilgisine başvurduğumuz eski Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Nezih Devres, yabancı petrol şirketinin Türk makamlarını 14 yıl oyaladığını doğrulamış, «Petrol kanununun tanıdığı imkânlar bazı yabancı şirketler tarafından suistimal edilmektedir. Biz Sanca konusunda yabancı şirketin iyi niyetli davranmadığını tespit edince sahayı ellerinden alıp Türkiye Petrollerine verdik» demiştir.

(22 Ocak, Cumhuriyet)

«YABANCI PETROL ŞİRKETLERİ, TÜRK HALKINI YOKSULLAŞTIRIYOR»

Cumhuriyet Halk Partisi Millet Meclisi Gurup Başkan Vekili Hüdayi Oral, «yabancı şirketlerin Türkiye'ye girmesi yalnız petrol aramak için değil, bugüne kadar olduğu gibi Türk iç politikasına karışmak amacını gütmektedir. Büyük tröstlerin amacı budur» demiştir. Hüdayi Oral, «kabul edilen tasan millî güvenliğimiz bakımından çok önemli bir stratejik madde olan petrol kaynaklarımızın yabancı şirketler eli ile işletilmesini öngörmektedir» şeklinde konuşmuştur.

Oral, yabancı şirketler olmadığı takdirde, Türkiye'de petrol çıkarılmayacağını sananların, yoksul Türk halkının daha da yoksul kalmasına yol açan yabancıların İm tutumlarına bile rek ya da bilmeyerek prim vermiş olanların halk önünde ağır ve tarihi bir sorumluluğu daima taşıyacaklarını ileri sürmüştür.

KIBRIS HAREKATINDA KALİTESİZ YAKIT VERİLMİŞ

«1964 yılına kadar harp uçaklarımızın yakıtlarını yabancı şirketler verdi. Kıbrıs harekâtı arifesinde yabancı şirketlerin verdikleri uçak yakıtının kalitesini düşürdüklerini, tarafımızdan yapılan tahliller sonunda meydana çıktı».

(3; Aralık, Yenigün)

PETROL İTHALÂTİMİZ HIZLA YÜKSELİYOR

GEÇEN YIL 100 MİLYON DOLAR ÖDEDİK

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakam Nuri Kodamanoğlu, Petrol Reformu Kanunu Tasansı'na değinerek «hükümetimiz tasarının Yüce Senato'daki müzakerelerinde TPAO'nua her bölgede dilediği kadar arama ruhsatı olma yetkisi, arama ruhsatı iktisabında millî kuruluşumuza ya'pacağı müracaat için, IS günlük süre tanınması gibi hususlann kanunda yer alması için her türlü çabayı gösterecektir» demiştir. TBMM Bütçe Karma Komisyonunda dün bakanlığın bütçesi üzerinde yapılan eleştirileri cevaplandıran Kodamanoğlu, özellikle, enerji ham maddeleri metalik madenler ve endüstriyel ham maddelerin aramalanna da büyük önem ve hız verileceğini bildirmiştir.

Bakanlığına bağlı kuruluşların çalışmaları ve yatırımlar konusunda da geniş açıklamalarda bulunan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Nuri Kodamanoğlu, özetle şunları söylemiştir:

Bakanlığına bağlı ve ilgili ikuruluşlarıyla, Türkiye'nin tüm elektrik üretim ve dağıtımını, taşkömürü madencilığının tümü ile linyit üretiminin yüzde 65'ini, ham petrol üretiminin yüzde 35'ini, petrol ürünleri sanayimin yüzde 70'ini, Petro - Kimya Endüstrisinin tamamını, madencilğin büyük kısmını şu ve toprak kaynaklarının geliştirilip değerlendirilmesini ve nüfusu yüz bini aşan şehirlerinin içme suyunu temin gibi hizmetleri yapmaktadır. Yeni bütçe tasanında bu hizmetler için 8 milyar 950 milyon liralık yatırım teklif edilmiştir. Bu, kamu kesimi yatırımlarının tümünün yüzde 35'inden fazladır.

geçen ay

İTHAL EDİLEN PETROL İÇİN ÖDENEN : 100 MİLYON DOLAR

Tüketilen petrol ürünlerinin maalesef ancak yüzde 35'ini yurt içinden üretilen ham petrol ile karşılayabilmekteyiz, ithal ettiğimiz ham petrol için geçen yıl yaklaşık olarak 100 milyon dolar civarında döviz ödemek zorunda (kalmışızdır. Yeni petrol rezervleri bulunamaz ise, en iyimser hesaplara göre, 1980 yılında, ham petrol ithalatı için ödeyeceğimiz döviz 250 milyon dolara ulaşacaktır. Bu durumda, daha çok ham petrol rezervi bulup işletme, ithal ham petrolü yerine mümkün olduğu kadar yerli enerji kaynaklarını ikame etmek ve yurt dışından en uygun ve ucuz şartlarla enerji sağlamak zorundayız.

TPAO, bu yıl 827 milyon liralık yatırım yapacaktır. Milli kuruluşumuzu, çalışmaların da güçlendirecek olan kanunî tedbirlere de girilmiştir. Halen, Yüce Meclis'te kabul edilip, Yüce Senato'ya sunulmakta olan Petrol Reformu Kanunu ile TPAO'na müsaade arama, istihsal, rafinaj, boru hattı yapım ve işletmesinde büyük ağırlık ve öncelik verilmiştir.

Ancak, hükümetimiz, tasarının Yüce Senato'daki müzakerelerinde TPAO'na her bölgede dilediği iadar arama ruhsatı arma yetkisi, aramaruhsatı iktisabında millî kuruluşumuza yapacağı müracaat için 15 günlük süre tanınması gibi hususların kanunda yer alması için her türlü çabayı gösterecektir.

İKİNCİ PETRO-KİMYA KOMPLEKSİ

Yarımcı'daki petro-kimya kompleksine ait yeni üniteler, peyderpey devreye sokulmaktadır. Tesisler, 1975 yılında, bütün üniteleriyle tamamlanmış olacaktır. Petro - kimyasal maddenin tüketiminin çok hızlı bir artış göstermesi karşısında İzmir'de Aliğa Rafinerisi yanında ikinci petro-kimya kompleksinin kurulması kararlaştırılmıştır. Petro-ikimya sanayii için, şimdiye kadar 1,8 milyar liralık harcama yapılmıştır. Yeni plân döneminde birinci ve ikinci petro-kimya (komplekslerine 4 milyar 650 milyon liralık yatırım öngörülmüştür.

Petrolden sonra enerji üretiminde en büyük paya sahip bulunan taşkömürü madenciliğimizde de, maalesef, önemli güçlükler ile karşı karşıya bulunmaktayız, özellikle, demir çelik üretimimizin gelişmekte olan yapısı karşısında koklaşabilir taşkömürü talebinin karşılanmasında güçlük çekebilecektir. Bu bakımdan, bilinen taşkömürü havzamızın sorunlar üzerine hızla ve önemle eğilmek zorundayız. Bu yıl, taşkömürü havzaları için 285 milyon liralık yatırım öngörülmüştür. Havzanın rezerv potansiyelini geliştirmek için MTA büyük aramalara başlayacaktır. Yeni karbonifer sahalar bulunması için MTA 120 milyon lira harcayacaktır.»

(6 Ocak Yeni Ortam)

YABANCI ŞİRKETLER 549 MİLYON KAR TRANSFER ETTİ

Ticaret Bakanlığı; son 20 yılda yabancı şirketlerin Türkiye'den 549 milyon 178 bin 125 lira tutarında kâr transferi yaptıklarını, buna mukabil aynı dönemde 1 milyar 48 milyon 476 bin 515 lira tutarında da sermaye getirdiklerini açıklamıştır.

Yabancı sermaye kuruluşlarına tanınan imkânlarla, yerli teşebbüslerin aleyhine fırsat ve rekabet eşitsizliğinin yaratılmaması için bazı tedbirler alınarak uygulama alanına konduğu da belirtilen Bakanlığın konuya ilişkin bir raporunda, son iki yılda, gerekli şartları yerine getirmeyen 9 yabancı şirketin müsaade belgesinin iptal olunduğu ifade edilmiştir.

Ticaret Bakanlığının raporunda, yabancı sermayeye izin verilmesindeki amacın, «ülkemizin ekonomik gelişmesine yararlı sahalara döviz gücünde kaynak transfer etmesini sağlamak, öte yandan, yeni bir ekonomik ve teknik tecrübe ile organizasyonun ülke ekonomisine intikal etmesini temin etmek» olarak saptandığı belirtilmiştir.

geçen ay

KÂR TRANSFERİ

Yabancı sermayenin ülkemize girmeye başladığı 1925 yılından bu yana, yıllar itibariyle transfer edilen kârlar ve giren sermaye miktarları, (lira olarak) aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Yıllar	Giren Yabancı sermaye	Transfer edilen kâr
1952	21.654.000	
1953	3.842.000	23.161
1954	45.874.000	495315
1955	20.641.000	805356
1956	9.005.000	1.883.967
1957	2.509.000	

1952 yılından bu yana, yıllar itibariyle ülkemizden transfer edilen kârlar ve giren yabancı sermaye miktarları (TL. olarak)

1958	3.032.000	6269545
1959	5.581.000	8.540.780
1960	11372.000	15.810258
1961	31.752.000	12.426.003
1962	56362.000	13366545
1963	78.902.000	16.085.669
1964	61.963250	15.182.000'
1965	82359.888	32.557.000
1966	69.580.000	47248.598
1967	67.749.842	53.488.303
1968	92356.699	54.980.823
1969	61366.951	62.692305
1970	90.558561	68226.573
1971	102.917.044	63.454.374
1972	129.125214*	74.935.453*

İlk 8 Ayda

KEBAN YAĞMASI MECLİSTE

TRABZON CHP MİLLETVEKİLİ AHMET ŞENER KEBAN BARAJI MALİYETİ EDİLEN MALİYETİNİN İKİ KATINA ÇIKTIĞINI HESAP BELİRTTİ VE BU ZARARIN DOĞDUĞUNU SORDU NEDEN

CHP Trabzon Milletvekili Ahmet Şener 2,5 milyar liraya çıkıp 1971'de işletmeye açılacağı daha önce vaat edilen Keban maliyetinin 5 milyarı bulup bulmayacağını ve zararın neden doğduğunu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Nuri Kodamanoğlu'ndan sormuştur. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Kodamanoğlu Ahmet Şener'e cevaben bu konuyla ilgili olarak bir hayli geriye dönmek gerektiğini söylemiş ve gerekirse, gizli bir celsede soruyu cevaplandırabileceğini bildirmiştir.

(13 Ocak, Günaydın)

KEBANIN MALİYETİ

Keban barajı gene günün konusudur. Böylesine dev yatırımların kamuoyunda dikkatle Czenmesi olumlu bir tutum sayılmalıdır. Keban projesi, doğrudan doğruya halkın kesesiyle

geçen ay

ilişkili sorunları yapısında taşımakta ve kalkınma davasını birinci derecede etkilemektedir. Keban barajı, Fırat nehrinin en önemli kolunun (Karasu-Murat-Munzur) birleşme yerindedir. Barajın elektrik üretim gücü, Türkiyedeki toplam elektrik üretiminden fazla niceliktedir. Üretilen elektriğin maliyetinin 2,4 kuruş olacağı hesaplanmıştır. Bu, Türkiye sınırları içinde; n ucuz rakamdır. Ne var ki proje zamanında gerçekleşmez veya yatırım masrafları artarsa, maliyet tabii artacaktır.

Şimdilik iki yönden de tehlike belirmiştir:

1. Keban'ın 1970 yılında hizmete girmesi planlanmıştır. Oysa sürenin 1975'e dek uzanması ihtimalini ileri süren uzmanlara hak verdirecek gelişmeler mevcuttur. Barajın yapıldığı alanda* ki arazinin elverişsiz koşullara sahip olması gecikmenin nedenidir. Bu konuda gazetemizde vaktiyle yayımlanan haberleri doğrulamayan ve 1974 yılında barajın hizmete gireceğini söyleyen DSİ Genel Müdürlüğünün iyimserliğini inşaat Mühendisleri Odası uzmanları paylaşmaktadır. Hiç faşkusuz 1970'te bitirilmesi gereken Keban'ın yapımının yıllarca uzaması, maliyete milyarlarca lira bindirmekte, kalkınmanın birinci derecede gereği olan enerji planlamasında olumsuzluk yaratmaktadır.

2. Durum böyleyken, barajın maliyetini artıracak bir ikinci etken daha ortaya çıkmıştır. Keban barajı alanında istisnâların başlamasından bu yana 16 bin 875 bedel davası açılmıştır. Bunlardan 6 bin 851'i sonuca bağlanmıştır. Davaların çoğunluğunu Hazine kaybetmekte, bu konuda 10 bin dava da süregelmektedir. Keban için gerekli kamulaştırmalara 455 milyon lira ödenmesi hesaplanmışken, bu miktar simdiden 765 milyon lirayı bulmuştur. Yürürlükteki davaların bitiminde bu rakamın milyarları aşacağı söylenmektedir. Yolsuzluk iddiaları çeşitli kamu kuruluşlarına yansıtılmıştır. Böylece barajın maliyetini etkileyecek bir olumsuz etken daha ortaya çıkmış bulunuyor. Bu nedenlerle Keban Barajının ürettiği elektriğin daha pa haliye gelmesi tabiidir.

1969 yılında kişi başına elektrik enerjisi tüketimi A.J.B.'de 8.099, S.S.C.B.'de 2.864, Bulgaristan'da 2.043, Yugoslavya'da 1.149, Fransa'da 2.734, Yunanistan'da 963, Türkiye'de 219 kilovat saattir. Görüldüğü gibi yakın komşularımızdan çok gerideyiz, Keban, bu geriliği giderecek bir dev kuruluştur. Ne var ki bütün olanaklara rağmen tamamlanması gecikmektedir. Gerçi gelişmekte olan ülkelerde bu tür büyük projeleri pürüzsüz bir şekilde gerçekleştirmek zordur. Bazan tabiatın engelleri, bazan çeşitli çıkar çevrelerinin çelmeleri işi uzatır, güçleştirir. Bununla beraber Keban'ın bir an önce bitirilmesi, sanayileşmeye dönük Türkiye'de elektrik enerjisi susuzluğunu gidermek bakımından zorunludur.

(20 Ocak, Cumhuriyet)

«KEBAN FİZİBİLİTE RAPORUNUN, YANLIŞ VERİLERE DAYANDIĞI 1965TDE İLGİLİLERE DUYURMUŞTUK»

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ RAPOR HAZIRLADI

Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi, hazırladığı raporda, Keban Barajının fizibilite raporunun yanlış verilere dayandığını .ekonomimizi ters yönde etkileyeceği hususunda hazırlanan bir raporun 1965 yılında ilgililere verildiğini açıklamıştır.

Raporda, sorumlu kişilerin her şeyden önce 1965 yılında yapılan uyarmalara kulak asmayan ilgililer olduğu ileri sürülmektedir.

Raporun konu ile ilgili kısmı özetle şöyledir :

«Bir kamu kuruluşu olan Odamız, yurt çıkarlarını korumakla yükümlüdür. Kendisine bu görev kanunla verilmiştir. Bu görüşle hareket eden Odamız 16 uzmandan oluşan bir Komisyona, 1965 yılında günün önemli konusu olan «Keban» yatırımını incelettirmiştir. Komisyon çoğunluğunun raporunda, Keban fizibilite raporunun yanlış verilere dayanıldığı, ekonomimizi ters yönde etkileyeceği ve bütünü ile yurt çıkarlarına uygun olmadığı belirtilmekteydi. Bu uyan hiçbir fayda getirmedir. Keban'ın fizibilite raporu 1971 yılında enerji üreteceği esasına dayanıyordu. 1971 yılında durum tekrar ilgililere ve kamuoyuna duyuruldu. Bu ko-

geçen ay

itudaki haklılığımız 'belgeleri ile ortada, konu aslında uzun ve detaylıdır. Burada amacımız bir hatırlatma yapmak ve su yüzüne çıkmış bulunan enerji politikasının yanlışlığını 1965'de görmüş olduğumuzu belirtmek ve eğer bu konuda bir sorumlu aranıyorsa, bunun uyarılan^ miza kulak asmayan ilgililer olduğunu» söylemektedirler.

(24 Ocak, Cumhuriyet)

AYDA 70 BİN LİRA NET ÜCRET ALACAK YABANCI UZMANLAR GETİRİLİYOR

Türk mimar ve mühendisleri, ücret azlığından yurdu terkederken istanbul'daki Büyük istanbul Nazım Plan Bürosunda çalıştırılmak üzere 15 yabancı teknik elemanın getirileceği ve bunlara astronomik ücretler ödeneceği öğrenilmiştir.

Bu yabancı teknik elemanlar, 1 Ekim 1973 'tarihli Resmî Gazetede yayımlanan Dünya Banka sının organı Uluslararası Kalkınma Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti arasında yapılan kredi anlaşmasına göre getirileceklerdir. *

Bu konuda bilgilerine baş vurdüğümüz yetkililer, şunları söylemişlerdir:

«Dünya Bankasının Türkiye'ye 2.300.000 dolarlık (32.200.000 TL.) 'bir kredi açacağı ve bunun 1.650.000 dolarlık (23.100.000 TL.) kısmının müşavirlik hizmetlerine harcanacağı doğrudur. Bu anlaşmadan sonra imar iskân Bakanlığı ile Dünya Bankası arasında sürdürülen çalışmalara göre 326 adam/ay için kredi tahsis edileceği hususunda anlaşmaya varılmıştır. Bu para 15 yabancı uzmana 2 ay L 2 yıl arasında değişen süreler içinde ödenecektir. Dünya Bankası yetkilileri dışardan getirilecek her teknik elemana ayda ortalama 5000 dolar (70.000 TL.) verilmeşini istemekte ve bunu 326 ile çarparak elde edilen 1.620.000 dolar müşavir hizmetleri faslından kredi olarak açmaktadırlar. Bu astronomik ücretten de önemlisi anlaşmanın 6.01 maddesine göre bu paraların T.C. hudutları içinde geçerli bütün kesinti ve vergilerden muaf olmasıdır.»

Ülkemizde bir yüksek mühendis veya mimara lâyık görülen ücret 1400 TL.'dan ibarettir. Bu yabancı uzmanlar nasıl yaratıklardır ki, kendlerine bir Türk mühendis veya mimarından 50 kat fazla ücret ödenecektir. Bizce konu açıktır. Yabancı uzmanlar bağlı oldukları yabancı sermaye guruplarının Türkiye'deki vurgununu planlamak için gelmektedirler. Nazım Plan Bün> sunun hazırladığı 1.25.000 ölçeğindeki nazım planı kasten tasdik edilmemiştir. Şimdi getirilecek olan yabancı teknik elemanlar bu planı kendi çıkarları doğrultusunda değiştirmek yetkisi ile donatılmaktadır. Anlaşmanın 6.03 maddesi bunu açıkça ifade etmektedir.

Nazım Plan Bürosundaki yerli teknik elemanların yabancıların vereceği kararlara müdahale imkânı C bölümü uyarınca ortadan kaldırılmakta, V/b bölümüne göre ise yeni bir kontrol mekanizması getirilmektedir. Bu maddeye göre Dünya Bankası, T.C. hükümetini talep edilebilecek her türlü bilgiyi vermeye zorlayabilmektedir.»

DiĞER KREDİ ANLAŞMALARI

«Asıl önemli olan konu yabancılarla ödenecek bu astronomik rakamların dışında Dünya Ban* kası ile bu konuya bağlı olarak yapılacak olan diğer kredi anlaşmalarıdır. Geçtiğimiz hafta içinde 8 yabancı firmadan istanbul metropoliten sahası için yaptırılacak ulaşım etüdleri konusunda teklif alınmıştır. Teklif alınan firmalar içinde yerli firma yoktur. Yabancıların ulaşım etüdleri sonunda hazırlanacak rapora göre nazım plan yeniden şekillenecek ve bu arada yeni yerleşme alanları tarif edilecektir. Hazırlıkları sürdürülen kredi anlaşmalarına göre Dünya Bankasının, şehirselsel alt yapı tesisleri, gecekondu sahaları, konut alanları ve toptancılar gıda haline kredi açacağı bilinmektedir. Buaa göre muhtemel gelişmeler olarak gördüklerimiz şunlardır: Dünya Bankasına bağlı diğer mali örgütler istanbul'un beslenme organizasyonlarını kontrol altına alabilecekler ve bu alanda doğan kârların büyük bir kısmına sahip çıkabileceklerdir. Yeni yerleşme alanları kendi uzmanlarınca tayin edileceğinden bu alanları önceden belirli organizasyonlara çok ucuza kapatacak ve sonra meydana gelecek arazi spekülasyonundan doğacak bütün kârlara sahip olabileceklerdir.»

geçen ay

2 TÜRK UZMANI ALMANYA'YA GİTTİ

Diğer taraftan istanbul planlaması konusunda uzun yıllar çalışmış ve Nazım Plan Bürosunun kurulduğundan beri vazife gören 2 uzman mimarın maaş azlığından dolayı Almanya'ya çalışmaya gittikleri öğrenilmiştir. Verilen bilgiye göre tamamlanan nazım plan çalışmalarında çok büyük emekleri geçmiş bu uzmanların maaş ortalamaları 2000 T.L.'yi geçmemekteydi.

(13 Ocak, Cumhuriyet)

SABİT GELİRLİLERİN VERGİLERİ ARTACAK

Memur, işçi ve diğer bütün mükelleflerin mevcut vergi oranlarını arttıran «Vergilerde Randımanı Arttırma Kanun Tasarısı» Maliye Bakanlığınca hazırlanarak Başbakanlığa sevk edilmiştir. Tasarı, halen yüzde 40 civarında olan Kurumlar Vergisi oranını yüzde 60'a kadar arttırmakta, gelir vergisi oranlarını yükseltmekte, vergilerde ağır cezalar yerine, «anlaşma sistemi» ni getirmekte ve servet beyannamesini kaldırarak yerine yeni bir oto - kontrol sistemi öngörmektedir.

Yetkililerin dün THA muhabinine verdikleri bilgiye göre, vergilerde randımanı arttırma kanun tasarısı, tanm sektörü, serbest meslek mensuptan ve götürü usule tâbi mükellefler başta olmak üzere, tüm mükelleflerin mevcut vergi istisna ve muafiyetlerini, «yüksek kazançlardan daha çok vergi alınmasını sağlayacak şekilde» büyük ölçüde daraltırken, geçim indirimi hadlerini dar gelirli ve düşük kazanç guruplarının yararlanacağı şekilde genişletmektedir.

ANLAŞMA SİSTEMİ

Tasarı ile getirilmekte olan yenilikler arasında, Kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük hallerinde bugün uygulanan ağır cezalar yerine, mükellefle idarenin karşılıklı anlaşmasını sağlayarak vergi matarhını öngören bir «anlaşma sistemi» ihdas edilmektedir. Bir yetkili bu konuda, «Bu sistem, vergi tahsilini kolaylaştırmak amacıyla getirilmektedir. Bilindiği gibi, bugün, yıllardan¹ beri tahsil edilemeyen 'birikmiş vergiler bulunmaktadır. Bu durum, hem mükellef için hem de idare için huzursuzluk kaynağı olmaktadır. Yeni sistemle buna son verilecektir.» demiştir. Tasarının maaş ve ücretlilerle ilgili bölümünde yer alan hükümlere göre, tüm memur ve geçim indirimi düşük gelirlerin lehine genişletilmekte, vergilendirme oranı arttırılarak, yüksek gelinlerden bir miktar daha fazla vergi alınması öngörülmektedir.

Gerçek usuldeki gelir vergisi sisteminde, kazançlarda vergi oranları arttırılmakta, vergi cetvelleri buna göre tesbit edilmektedir. Buna karşılık, tedavi giderleri ile bazı sosyal giderlerin, gelir vergisinin hesaplanmasında net kazançtan düşürülmesi sağlanmaktadır.

KÜÇÜK ESNAF

Tasarı, götürü usulün kapsamını da genişletmektedir. Bununla, küçük esnaf ve sanatkârların defter tutma külfetinden kurtanlmasın ve vergi randımanının arttırılmasının hedef alındığı belirtilmiştir. Buna göre, küçük esnaf ve sanatkârların büyük çoğunluğu, götürü vergi sisteminde defter tutma muafiyetini sağlayan istisnalar genişletilmek suretiyle, defter tutmaktan kurtanlmaktadır.

Bilindiği gibi, 1971 yılı itibariyle götürü usule tâbi mükellef sayısı 425 bin 400'dür. Bunların yılda ödediği tüm vergi ise 55 - 60 milyon lira civanndadır. Her mükellefe düşen ortalama yıllık vergi ise sadece, normal maaşlı bir memurun ayda ödediği vergi olan 133 liradır.

SERBEST MESLEK

Tasarı ile doktor, mühendis, dış tabibi, ebe, sağlık memuru ve muhasebeci gibi serbest meslek mensuplarının vergileri, genel muafiyetlerin daraltılması ve vergi nisbetlerinin arttırılması oranında yükseltilmektedir. Böylece, serbest meslek mensupları daha etkili şekilde vergilendirilmiş olacaklardır.

geçen ay

TARIM KAZANÇLARI

Tarım kazançlarındaki muafiyetler de hemen hemen kaldırılmakta, vergilendirmede bazı kolaylıklar getirilmektedir. Halen 29 bin 400 olan tarım mükellefinden tahsil edilen yıllık vergi sadece 100 milyon lira civarındadır. Tasarımın bunu birkaç misime çıkarmayı öngördüğü belirtilmektedir.

KURUMLAR VERGİSİ

Halen «gelir vergisi dahil» yüzde 40 olan kurumlar vergisi oranı, yeni sisteme, yine «gelir vergisi dahil olduğunda» yüzde 60'a kadar çıkmaktadır. Gelir vergisi oranı, kazançta göre değişik olacağından, kesin oran ortaya çıkmamaktadır. Sadece Kurumlar Vergisi oranı yeni tasarı ile yüzde 50 olarak saptanmıştır. Mevcut sistemde bulunan «stopaj vergisi» tasarı ile tamamen kaldırılmaktadır.

(6 Ocak, Cumhuriyet)

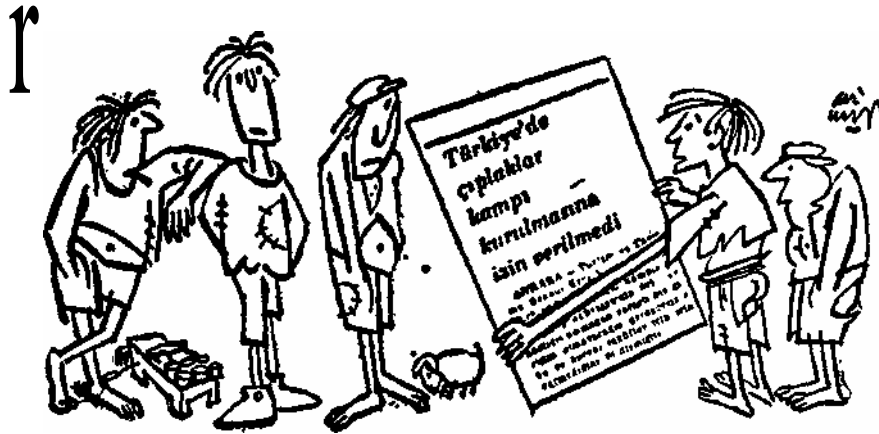
960 BİN KİŞİ YURT DIŞINA GEÇMEK İÇİN SIRADA

Yurt dışında çalışmak için 960 bin 812 kişinin sıra beklediği öğrenilmiştir, iş ve işçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğünden alınan bilgiye göre, yurt dışına gitmek üzere sadece geçen yıl 173 bin 533 kişi müracaatta bulunmuştur. Geçen yılın 15 ayına göre, gönderilen işçi sayısı ise 65 bin 265'tir. Bu rakam kasım sonunda 72 bin 145'e ulaşmıştır.

Yurt dışına giden 65 bin 265 işçinin 50 bin 26'si erkek, 15 bin 230'u ise kadındır, ilgililer, 1971 yılında 74 bin 242 erkek, 14 bin 200'ü kadın olmak üzere 88 bin 442 kişinin dışarıya gönderildiğini söylemişlerdir.

Yurt dışına gönderilen işçilerin meslek itibarıyla dağılımına göre, büyük çoğunluğunu vasıfsız işçiler teşkil etmektedir, örneğin 1972 yılının 10 aylık devresinde dışarıya giden 50 bin 26 erkek işçinin 34 bin 483'ünün vasıfsız, 15 bin 533'ünün de vasıflı olduğu belirtilmiştir. Kadınlarda ise vasıfsız işçi sayısı 13 bin 303, vasıflı işçi sayısı da 1927 dir. Sanayi ikolu itibarıyla kadın işçiler için dokuma ve konfeksiyon başta gelmekte, bunu sırasıyla gıda maddeleri sanayii ve muhtelif hizmetler izlemektedir. Erkek işçilerde ise inşaat dalı ilk plânda yer almakta, arkasından dokuma ve konfeksiyon ile demir - çelik sanayii gelmektedir. Yurt dışına çıkan işçi sayısının geçen yılın ikasını ayı sonuna göre 600 bini aştığı, bunun 534 bin 465'inin Batı Almanya'da çalıştığı açıklanmış, -yurda giren döviz miktarının da aynı dönemde 652 milyon 700 bin dolara ulaştığı belirtilmiştir.

(2 Ocak, Milliyet)

PEKİ, BİZ NE OLACAĞIZ?..

(13 Ocak, Cumhuriyet)